

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Dziecka

Marek Michalak

ZEW/500/41-1/2011/MP

Warszawa, 8 września 2011 roku

**Pani
Katarzyna Hall
Minister Edukacji Narodowej**

Skonarska Pani Minister,

z zaniepokojeniem odbieram napływające do mnie informacje o wzroście opłat, nakładanych na rodziców za świadczenia udzielane przez przedszkola publiczne w czasie przekraczającym wymiar zajęć, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.).

Obecnie wysokość opłat za przedszkola, a co za tym idzie dostępność dzieci do edukacji przedszkolnej, jest przede wszystkim zależna od zamożności samorządów terytorialnych i przyjętych przez nie priorytetów wydatkowania posiadanych finansów. Powyższe skutkuje nierównością dzieci w dostępie do edukacji przedszkolnej, która jest determinowana miejscem ich zamieszkania. Proszę zatem Panią Minister o przedstawienie szczegółowej analizy tego zjawiska. Z napływających do mnie listów jednoznacznie wynika, iż problem ten dotyczy wielu regionów kraju i w żadnym razie nie można nazwać go lokalnym. Tym samym wymaga wypracowania szybkich i skutecznych rozwiązań.

Dlatego, w świetle art. 10a ust. 1-3 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.), zwracam się z prośbą do Pani Minister o informacje na temat działań podejmowanych przez resort edukacji, które mają na celu rozwiązanie problemu nierównego dostępu dzieci do edukacji przedszkolnej, w tym kwestii wysokich kosztów ponoszonych przez rodziców za pobyt dziecka w przedszkolu.

Z wyrazami szacunku
Marek Michalak

MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ

DZSE-3-ER-045-8/11

Warszawa, 2011-09-27

**Pan
Marek Michalak
Rzecznik Praw Dziecka**

Szanowny Panie Ministrze,

odpowiadając na Pana wystąpienie nr ZEW/500/41-1/2011/MP z dnia 8 września b.r., dotyczące działań podejmowanych przez resort edukacji, które mają na celu rozwiązanie problemu nierównego dostępu dzieci do edukacji przedszkolnej, w tym kwestii wysokich kosztów ponoszonych przez rodziców za pobyt dziecka w przedszkolu, uprzejmie informuję:

Od wielu lat samorządy terytorialne ustalały opłatę za ofertę wykraczającą poza minimum 5 godzin bezpłatnej realizacji podstawy programowej wychowania przedszkolnego, nazywając ją, w zależności od przyjętego rozwiązania, „opłatą gminną” lub „opłatą stałą”. Opłata ta była pobierana od rodziców niezależnie od tego, w jakim stopniu i czasie ich dzieci korzystały z przygotowanej oferty danego przedszkola. Orzeczenia podejmowane przez sądy administracyjne, które były skutkiem pozwów rodziców dzieci uczęszczających do przedszkoli, podważały zasadność wnoszenie opłat bez informowania rodziców, za co płać.

Wobec powyższego, Komisja Edukacji Nauki i Młodzieży Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, po wcześniejszych rozmowach z Prezydium Zarządu Głównego Związku Nauczycielstwa Polskiego, wniosła w czerwcu 2010 r. projekt ustawy o *zmianie ustawy o systemie oświaty*. Celem zmiany, wg ustawodawcy, było doprecyzowanie przepisów, w związku z wątpliwościami dotyczącymi interpretacji zakresu świadczeń udzielanych przez przedszkola, za które mogą być pobierane opłaty.

Należy zauważyć, że inicjatorem zmian w ustawie o *systemie oświaty*, na które powołują się obecnie przedstawiciele gmin, nie było Ministerstwo Edukacji Narodowej, a ostatecznie za przedmiotową zmianą głosowały wszystkie kluby poselskie.

Podkreślić należy również, że zmiany przepisów zainicjowane przez posłów nie są nową regulacją, a polegają jedynie na doprecyzowaniu wcześniejszych rozwiązań w zakresie opłat. Nowe przepisy nie narzuciły samorządom gminnym żadnych konkretnych rozwiązań, co do wysokości ustalanych przez nie opłat.

Uprzejmie informuję, że przedszkola publiczne są prowadzone przez samorządy gminne. Żadne prawo stanowione przez parlament lub rząd, włączając w to ustawę o *systemie oświaty*, nie zawiera przepisów regulujących wysokość opłat za przedszkola. Wyłączne kompetencje do ustalania tych opłat posiada samorząd gminny.

Zgodnie z Konstytucją RP oraz przepisami ustaw samorządowych, jednostki samorządu terytorialnego działają samodzielnie i na podstawie własnego budżetu. Równocześnie, to wojewoda oraz regionalne izby obrachunkowe kontrolują zachowanie legalności działań w zakresie tworzenia prawa miejscowego. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) przekazując uchwały organowi nadzoru, dokonuje oceny, który organ jest właściwy do badania legalności aktu – wojewoda czy RIO. W przypadku uznania uchwały za sprzeczną z obowiązującym porządkiem prawnym, właściwy wojewoda wydaje rozstrzygnięcie stwierdzające jej nieważność w całości lub w części. Organ nadzoru może również zażądać przedstawienia mu uzasadnienia danej uchwały oraz towarzyszącej jej dokumentacji. Organem nadzorczym w stosunku do wojewody, w zakresie zgodności jego działalności z powszechnie obowiązującymi przepisami, jest Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że Pan Premier Donald Tusk, reagując na opisaną na wstępie sytuację, zwrócił się do wojewodów z prośbą o weryfikację samorządowych uchwał w sprawie opłat, a tym samym kosztów pobytu w przedszkolach w czasie przekraczającym ustalony przez gminę bezpłatny wymiar zajęć i sprawdzenie, w ramach posiadanych kompetencji, czy są one zgodne z obowiązującym prawem oświatowym. Podkreślił ponadto, że żaden przepis znowelizowanej ustawy nie nakazuje samorządom podejmowania uchwał, których skutkiem jest zwiększenie opłat za przedszkola.

Dodatkowo uprzejmie wyjaśniam, że kompetencje Ministra Edukacji Narodowej w systemie oświaty określają przepisy ustawy o *systemie oświaty*, w myśl których minister właściwy do spraw oświaty i wychowania nadzoruje i koordynuje wykonywanie nadzoru pedagogicznego na terenie kraju w szczególności – nadzoruje działalność kuratorów oświaty w tym zakresie (art. 35 ust. 1 pkt 2). Oznacza to, że Minister Edukacji Narodowej nie może ingerować w postanowienia prawa miejscowego.

Niezależnie od powyższego, w ocenie resortu edukacji budzi ogromne zdziwienie fakt, tak znacznych podwyżek opłat za przedszkole w niektórych gminach, gdyż wysokość wprowadzonej opłaty powinna być odpowiednio uzasadniona w uchwale rady gminy i wynikać przede wszystkim z rzeczywistych kosztów ponoszonych na dziecko w danym przedszkolu prowadzonym przez samorząd gminny, które to koszty są bardzo zróżnicowane w zależności od regionu czy nawet konkretnej gminy.

Należy również mieć na uwadze, że zgodnie z brzmieniem obowiązującej ustawy o *systemie oświaty*, gmina może ustalić bezpłatne nauczanie, wychowanie i opiekę w wymiarze dłuższym niż 5 godzin dziennie, biorąc pod uwagę lokalne uwarunkowania oraz oczekiwania i potrzeby mieszkańców.

Równocześnie uprzejmie informuję, iż zgodnie z art. 101 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o *samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z późn. zm.), każdy, czyj interes prawny lub uprawnienie zostały naruszone uchwałą lub zarządzeniem podjętymi przez organ gminy w sprawie z zakresu administracji publicznej, może - po bezskutecznym wezwaniu do usunięcia naruszenia - zaskarżyć uchwałę do sądu administracyjnego.

Powyższą skargę na uchwałę lub zarządzenie można wnieść do sądu administracyjnego w imieniu własnym lub reprezentując grupę mieszkańców gminy, którzy na to wyrażą pisemną zgodę (art. 101 ust. 2a cyt. ustawy o *samorządzie gminnym*).

2 powierzeniu

W/Z MINISTRA
SEKRETARZ STANU

Krystyna Szumilas